

Druk Nr 75/24

Uchwała Nr

Rady Miejskiej w Pyrzycach

z dnia2024 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pyrzyce na lata 2022 – 2025”

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) w związku z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pyrzyce na lata 2022 – 2025” za okres 2022-2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pyrzyc.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Paweł Chyt

Wnioskodawca

Burmistrz Pyrzyc

Marzena Podzińska

Bez zastrzeżeń
pod względem prawnym

Natalia Brzozna
radca prawny

Uzasadnienie

W dniu 25 sierpnia 2022 r. r. Rada Miejska w Pyrzycach podjęła uchwałę Nr LI/402/2022 w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Pyrzyce na lata 2022 – 2025” i ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 18 października 2022 r. pod poz. 4482.

Obowiązek sporządzenia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pyrzyce na lata 2022-2025” wynika z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 1292). Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy Burmistrz sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Mając powyższe na uwadze, przyjęcie przez Radę Miejską w Pyrzycach sprawozdania z realizacji w latach 2022 – 2025 „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Pyrzyce na lata 2022 – 2025”, należy uznać za zasadne.

BURMISTRZ
Marzena Podzińska

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Miejskiej w Pyrzycach

z dnia

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2022-2025

PAŹDZIERNIK 2024 r.

1. Wstęp

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) Gmina Pyrzyce opracowała „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Pyrzyce na lata 2022 – 2025”. Program ten został przyjęty przez Radę Miejską w Pyrzycach uchwałą nr LI/402/22 z dnia 25 sierpnia 2022 r. i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 18 października 2022r. pod poz. 4482.

Podstawowe cele programu opieki nad zabytkami zostały określone w art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z tym przepisem Program ma na celu, w szczególności:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Program zakłada poprawę stanu zachowania zabytków oraz wzmocnienia tożsamości lokalnej mieszkańców Gminy Pyrzyce. Jego celem jest ochrona i opieka nad zabytkami, wykorzystanie dziedzictwa kulturowego jako szansy na rozwój gminy oraz pobudzenie świadomości mieszkańców na temat dziedzictwa kulturowego.

Wskazuje kierunki działania, tzw. priorytety, które szczegółowo opisują zakres oraz cel danego zamierzenia. Co dwa lata opracowuje się sprawozdanie, które ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków przyjętych działań oraz stanowi przesłankę do wzmocnienia lub modyfikowania zadań w programie na kolejne lata.

2. Realizacja Programu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest podstawowym dokumentem dotyczącym zarządzania dziedzictwem kulturowym Gminy Pyrzyce, a także elementem polityki samorządowej w części dotyczącej zabytków na terenie gminy. Odnosi się do zasobów własnych gminy, jak i tych, które stanowią własność innych podmiotów.

W programie zaplanowano zarządzanie dziedzictwem w sposób zrównoważony, mając na uwadze fakt, że jest to zasób nieodnawialny.

W okresie sprawozdawczym, za pomocą dostępnych i możliwych instrumentów prawnych, finansowych i społecznych były podejmowane działania, które miały na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Pyrzyce.

Zebrane dane i informacje usystematyzowano i ułożono według kierunków działań zapisanych w Gminnym Programie Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Pyrzyce na lata 2022-2025. Przedstawione zostały tylko zrealizowane zadania.

Priorytet 1. Rewaloryzacja dziedzictwa materialnego

1.1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków poprzez prace remontowe i konserwatorskie:

- W 2022 roku opracowana została dokumentacja projektowa w ramach zadania *„Rewitalizacja terenu przy murach obronnych na działce nr 6/3 w Pyrzycach”*. Wykonawcą dokumentacji była firma **BAS PRACOWNIA ARCHITEKTONICZNA Patryk Krupcała**. Wartość zadania - 28 000,00 zł.

Projekt uwzględnia zagospodarowanie terenu fosy wzdłuż murów obronnych.

1.2. Zapobieganie degradacji zabytków poprzez działania wyprzedzające:

- Monitoring i określanie niezbędnego zakresu prac w parkach oraz na czynnych zabytkowych cmentarzach prowadzony jest na bieżąco i w sposób ciągły.
- Składanie wniosków o dofinansowanie celem otrzymania dotacji na prace konserwatorskie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W ramach złożonych wniosków otrzymano:
 - Dotację celową w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na realizację inwestycji pod nazwą: „Remont i konserwacja elewacji zewnętrznej kościoła filialnego pw. MB Różańcowej w Letninie”;
 - Dotację celową w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na realizację inwestycji pod nazwą: „Remont i konserwacja kościoła filialnego pw. Niepokalanego Serca NMP w Nowielinie”;
- W roku 2022 Gmina Pyrzyce otrzymała od Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dotację celową w formie refundacji w wysokości 30 100,00 do zadania „Zabezpieczenie, wzmocnienie i renowacja czatowni Nr 41 w Pyrzycach”. Prace wykonane zostały w 2021 roku, a ich całkowity koszt wyniósł 599 502,00 zł.

- Na bieżąco prowadzone są prace przy zabytkach polegające na usuwaniu samosiejek drzew i krzewów z murów obronnych oraz baszt i bram.

- W 2023 roku zakończone zostały prace związane z „Przebudową wraz z budową ulicy 2-go Marca w Pyrzycach”, która przebiega wzdłuż murów obronnych. Wykonawcą prac była firma BUDPAK Paweł Szubert z siedzibą w Stargardzie.

Zadanie zrealizowane było w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych edycja 2. Wykonana została przebudowa ulicy 2-go Marca wraz z przebudową oświetlenia ulicznego na działkach nr 195, 190/3, 175, 172 obręb 8 miasta Pyrzyce oraz budowa ulicy 2-go Marca w Pyrzycach wraz z budową oświetlenia ulicznego na działkach nr 13, 22, 175, 179, 190/3 obręb 8 miasta Pyrzyce.

Całkowity koszt zadania 3 836 676,40 zł, w tym dofinansowanie 3 644 842,58 zł.

Środki własne Gminy Pyrzyce 191 833,82 zł.

Podczas prac budowlanych wykonane zostały również prace porządkowe przy murach obronnych. Teren został oczyszczony z samosiejek drzew i krzewów.

- W 2023 roku kontynuowane były prace dotyczące opracowania dokumentacji projektowej na zadanie pn.: „Remont i adaptacja Bramy Bańskiej wraz z dobudową schodów zewnętrznych”.

Dokumentacja obejmuje prace restauratorsko-konserwatorskie przy zabytku, doświetlenie, dobudowę schodów zewnętrznych celem udostępnienia w możliwym zakresie obiektu zwiedzającym. Planowany termin zakończenia prac grudzień 2024.

- W 2023 roku wykonane zostały prace polegające na wymianie stolarki okiennej w budynku Urzędu Miejskiego w Pyrzycach. Wymieniono stolarkę okienną (drewnianą) na okna PCV wraz parapetami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

- W 2023 roku w wyniku szóstej Edycji Naboru Wniosków o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych „Edycja szósta - PGR”, Gmina Pyrzyce otrzymała dofinansowanie na zadanie pt.: „Przebudowa wraz z modernizacją Szkoły Podstawowej w Mielęcinie”. Otrzymana kwota dofinansowania to 3 130 000,00 zł.

Gmina Pyrzyce dodatkowo złożyła wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie na dofinansowanie zadania pt.: „Przebudowa wraz z modernizacją Szkoły Podstawowej w Mielęcinie”. Wnioskowana kwota dofinansowania 1 000 000,00 zł uzyskała akceptację WFOŚiGW.

- W 2023 roku Gmina Pyrzyce zgłosiła Obwarowania miejskie – odcinek murów obronnych przy ul. Szkolnej w Pyrzycach do konkursu „Nasz Zabytek” organizowanego przez Fundację Most the Most. Zabytki oceniane były zgodnie z kryteriami opisanymi w regulaminie konkursu. Niestety zgłoszenie nie przeszło oceny formalnej, nie uzyskało wystarczającej liczby punktów.

Priorytet 2. Ochrona i zarządzanie krajobrazem kulturowym

2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez egzekwowanie zapisów w dokumentach planistycznych i strategicznych:

- W zakresie planowania przestrzennego w 2023 roku podjęte zostały następujące uchwały:
 - w dniu 30 marca 2023 r. przyjęta została Uchwała Nr LIX/459/23 Rady Miejskiej w Pyrzycach w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu działek o numerach ewidencyjnych 152 i 153/2 obręb nr 8 w mieście Pyrzyce (Dz. U. Woj. Zach.-pom. z dnia 24 kwietnia 2023 r. poz.2476),
 - w dniu 29 czerwca 2023 r. przyjęta została Uchwała Nr LXII/483/23 Rady Miejskiej w Pyrzycach w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w części obrębów geodezyjnych nr 4, nr 7 i nr 12 m. Pyrzyce (Dz. U. Woj. Zach.-pom. z dnia 21 lipca 2023 r. poz. 4188)
 - w dniu 26 października 2023 r. przyjęta została Uchwała Nr LXV/499/23 Rady Miejskiej w Pyrzycach w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pyrzyce.
- W miesiącu lipcu 2024 r. wykonana została aktualizacja planu na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

2.2. Gminna ewidencja zabytków i gminny program opieki nad zabytkami jako elementy opieki nad zabytkami

- W dniu 25 sierpnia 2022 r. podjęta została przez Radę Miejską w Pyrzycach Uchwała Nr LI/402/22 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pyrzyce na lata 2022-2025.
- W 2022 roku zaktualizowana została Gminna Ewidencja Zabytków.

Priorytet 3. Włączenie społeczne w dziedzictwo kulturowe

3.1. Aktywizacja mieszkańców na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego

- Podczas Dożynek Gminnych co roku organizowany jest „Festiwal Pyrzyckiego Smaku”. Festiwal organizowany jest przez Burmistrza Pyrzyc - Marzenę Podzińską, Pyrzycki Dom Kultury oraz Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

- W ramach współpracy Burmistrza Pyrzyc z Pyrzycką Biblioteką Publiczną zorganizowane zostały spotkania autorskie z prof. Edwardem Rymarem, podczas którego zaprezentowane zostało jubileuszowe wydanie książki pt. „900-lecie Chrztu Pyrzyczan. Pirissa czyli Petris Civitas. Misyjne dzieło patrona Pyrzyc św. Ottona”. Publikacja ta dotyczy misji chrystianizacyjnej przysłanej przez Bolesława Krzywoustego, prowadzonej przez św. Ottona, biskupa z Bambergu w 1124 roku.

Burmistrz Pyrzyc Marzena Podzińska
Pyrzycka Biblioteka Publiczna
zaprasza na
spotkanie autorskie
z prof. Edwardem Rymarem
oraz przedpremierową prezentację książki
pt. „900-lecie Chrztu Pyrzyczan.
Pirissa czyli Petris Civitas.
Misyjne dzieło patrona Pyrzyc św. Ottona”
5 grudnia (wtorek)
o godz. 11.00
w Kaplicy św. Ducha
przy ul. Zabytkowej 34
 Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury”

Burmistrz Pyrzyc Marzena Podzińska
Pyrzycka Biblioteka Publiczna
zaprasza na spotkanie autorskie
z prof. Edwardem Rymarem
autorem książki
pt. „900-lecie Chrztu Pyrzyczan.
Pirissa czyli Petris Civitas.
Misyjne dzieło patrona Pyrzyc św. Ottona”
11 czerwca (wtorek)
o godz. 17.00
w Kaplicy św. Ducha
ul. Zabytkowa 34 w Pyrzycach

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

- W dniu 25 października 2023 r. w Kaplicy św. Ducha gdzie mieści się Dział Tradycji - „Muzeum Ziemi Pyrzyckiej” zorganizowana została wystawa drobnej części zbiorów Pana Zygmunta Witońskiego - pyrzyczanina, pasjonata historii, kolekcjonera pamiątek dotyczących dziejów Pyrzyc i Ziemi Pyrzyckiej pt. „Pyrzyce przedwczoraj, wczoraj i dziś”.

**ZAPRASZAMY NA
WYSTAWĘ:
ZBIORÓW
ZYGmunTA WITONSKIEGO
PYRZYCE
PRZEDWCZORAJ, WCZORAJ I DZISIAJ**
25 października 2023 r. (środa) o godz. 13.00
Kaplica św. Ducha **ul. Zabytkowa 34**

- W 2022 roku w Kaplicy św. Ducha miał miejsce benefis Pana Józefa Kędziory, Honorowego Obywatela Gminy Pyrzyce. Spotkanie autorskie odbyło się pod patronatem Pani Marzeny Podzińskiej Burmistrz Pyrzyc, zorganizowane zostało przez Pyrzycką Bibliotekę Publiczną. Głównym powodem do pełnego wspomnień i zadumy wieczoru była promocja książki pana Józefa „Moja droga życiowa na Ziemi Pyrzyckiej. Lata 1948 – 2022”.

3.2. Wsparcie związane z ochroną Zabytków na rzecz ich właścicieli

- W 2022 roku udzielona została Parafii Rzymskokatolickiej pw. Nawiedzenia NMP w Mielęcinie dotacja w wysokości 10 000,00 zł na opracowanie dokumentacji projektowej obejmującej remont Kościoła pw. Niepokalanego Serca NMP w Nowielinie.
- W 2022 r. udzielona została Parafii Rzymskokatolickiej pw. Świętego Jana Chrzciciela w Żabowie dotacja w wysokości 10 000,00 zł na remont pokrycia dachowego budynku Kościoła pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w miejscowości Nieborowo.
- Gmina w 2023 r. wraz z Powiatem Pyrzyckim podpisała umowę z Województwem Zachodniopomorskim na dotację na realizację zadania pn. „Budowa zatoki postojowej przy ul. Warszawskiej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 122 w m. Pyrzyce”. Gmina udzieliła dotacji w wysokość 23 619,00 zł.

Wybudowanie zatoki postojowej umożliwia bezpieczne dotarcie osób odwiedzających zabytek jakim jest Studnia św. Ottona w Pyrzycach oraz pozwala zwiększyć atrakcyjność tego niezwykłego miejsca.

3.3. Zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym

- Na stronie internetowej Gminy Pyrzyce w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Pyrzycach w zakładce Prawo lokalne udostępniony został Gminny Programu Opieki nad Zabytkami (<https://bip.pyrzyce.um.gov.pl/artukul/gminny-programu-opieki-nad-zabytkami-dla-gminy-pyrzyce-na-lata-2022-2025>).
- Udostępniono również na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Pyrzycach w zakładce Prawo lokalne wykaz kart nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków <https://bip.pyrzyce.um.gov.pl/artukul/wykaz-kart-gminnej-ewidencji-zabytkow>.

Priorytet 4. Aktywna promocja miasta i gminy w nawiązaniu do jej zabytków i historii

4.1. Promocja zabytków gminy

- W 2022 roku podpisana została umowa na wykonanie dokumentacji projektowej dla zadania „Remont i adaptacja Bramy Bańskiej wraz z dobudową schodów zewnętrznych”. Termin wykonania zadania grudzień 2024 r.

4.2. Promocja pozostałych elementów związanych z dziedzictwem kulturowym

- Stowarzyszenie Inicjatywa Ziemia Pyrzycka pod redakcją Remigiusza Pajora – Kubickiego i Agnieszki Gajewskiej wydało książkę „Pamiętniki Pyrzyckie i Historie Osadników”;
- Podczas Dożynek Gminnych w 2022 roku w miejscowości Giżyn zorganizowane zostały warsztaty taneczne z zakresu polskich tańców ludowych w ramach realizacji zadania pt. „Warsztaty tańca ludowego - Pyrzyce ruszają z obcasa" - realizacja operacji w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 - plan operacyjny na lata 2022 – 2023”. Celem warsztatów było pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego wsi w dziedzinie tańca ludowego poprzez przeprowadzenie warsztatów tanecznych;
- Międzynarodowy festiwal „Pyrzyckie Spotkania z Folklorem” to najważniejsze święto kultury ludowej i tradycyjnej na Ziemi Pyrzyckiej oraz wydarzenie promujące lokalne dziedzictwo kulturowe od ponad 40 lat.

Fotop. A. Bay

Głównym celem „Pyrzyckich Spotkań z Folklorem” jest ożywienie, popularyzacja oraz aktywizacja grup utrzymujących tradycje ludowe w dziedzinie tańca, muzyki, śpiewu, rękodzielnictwa oraz potraw regionalnych i narodowych;

- Podczas Dożynek Gminnych, co roku organizowany jest „Festiwal Pyrzyckiego Smaku”. Festiwal organizowany jest przez Burmistrz Pyrzyca Marzenę Podzińska, Pyrzycki Dom Kultury oraz Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

3. Podsumowanie

Reasumując, zadania i cele zawarte w „Gminnym programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pyrzyce na lata 2022-2025” w okresie sprawozdawczym realizowane były na bieżąco, w miarę możliwości oraz dostępnych środków finansowych tak aby osiągnąć jak najwięcej założonych celów.

Opisane w Programie priorytety realizowane były za pomocą działań zarówno bezpośrednio wpływających na poprawę stanu zachowania zabytków, jak i pośrednio, podlegających na upowszechnianiu i promowaniu lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zwiększaniu świadomości społecznej w zakresie potrzeby jego zachowania.

Aby osiągnąć wymierne i trwałe efekty wszystkie działania, powinny być kontynuowane w kolejnych latach, co przyczynić się może do zwiększenia atrakcyjności turystycznej miasta oraz do budowania silnej tożsamości lokalnej jego mieszkańców.

BURMISTRZ
Marzena Podzińska